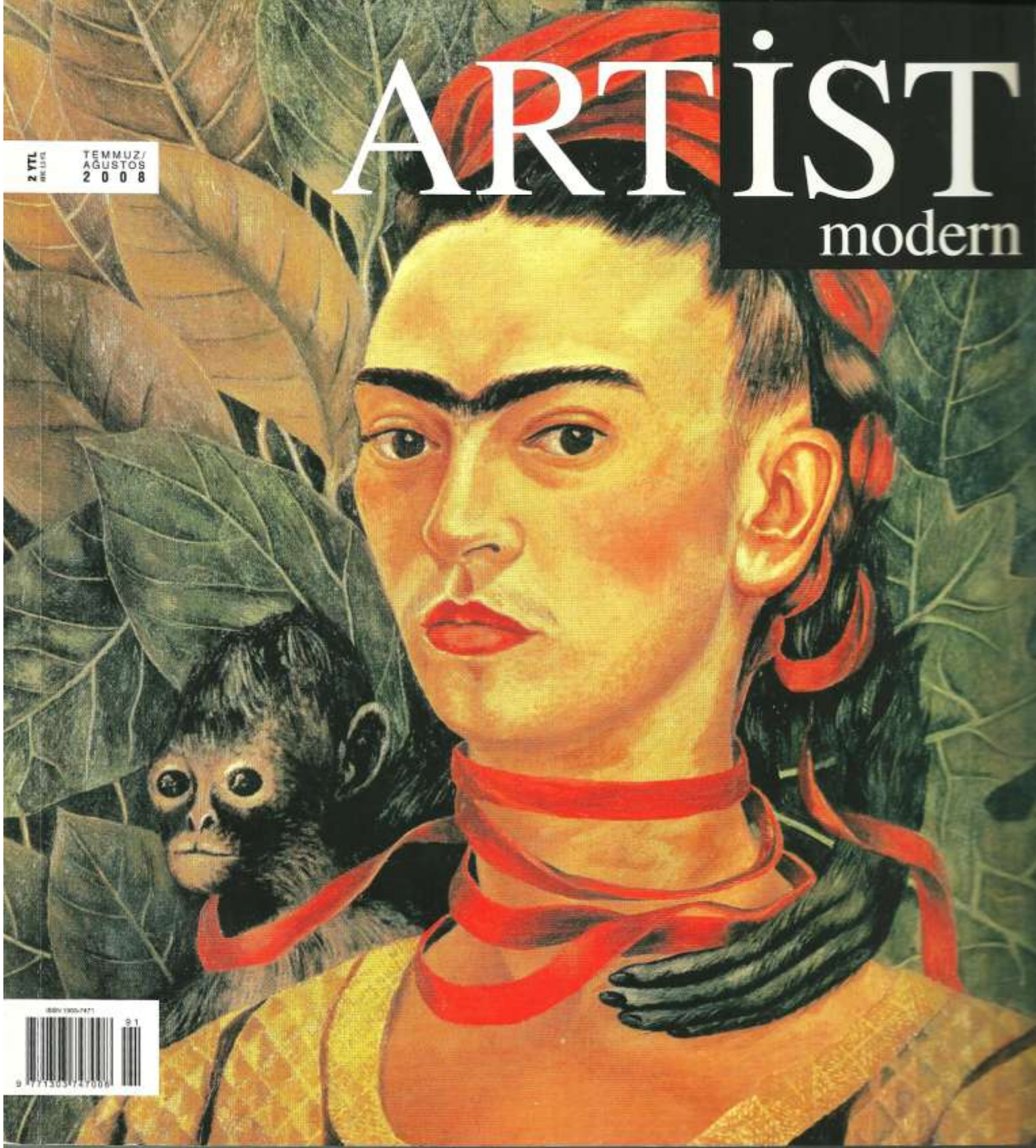

ARTIST

modern

2 YTL
96 TL

TEMMUZ/
AGUSTOS
2 0 0 8

ISSN 1302-7471

9 1

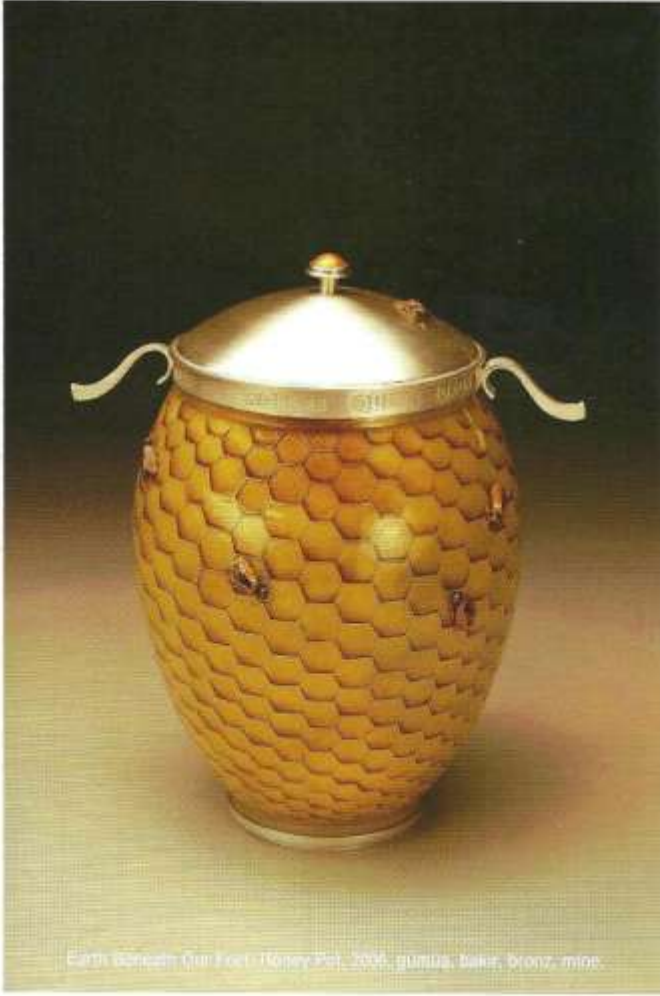
Earth Beneath Our Feet: Colorado Horizon 3, 2006, gümüş, mine.

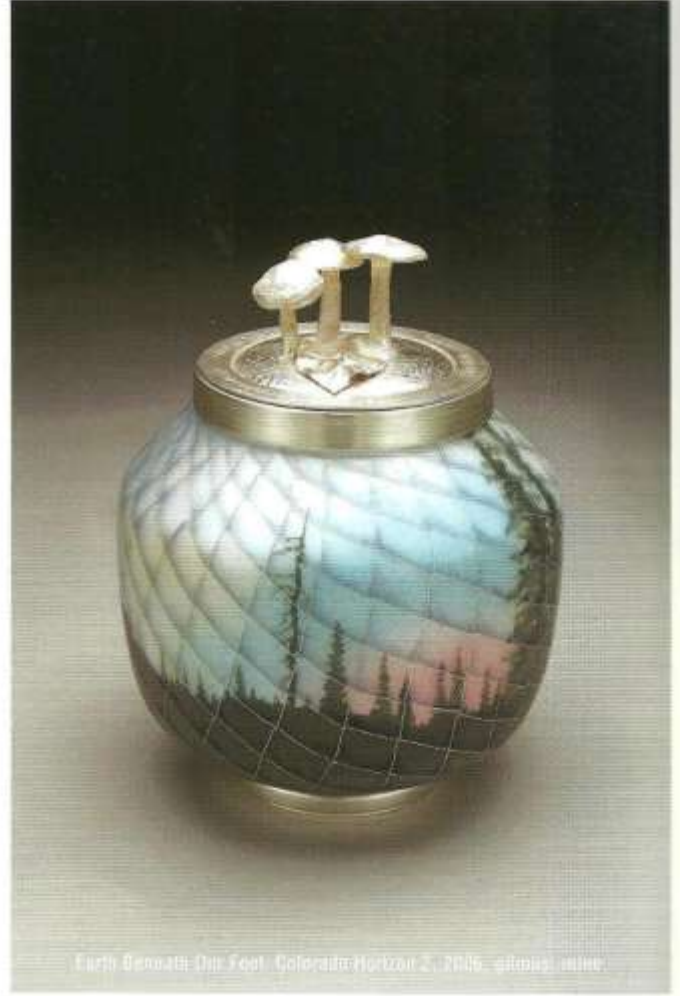
METAL SANATINDA ZEN BUDİZM

AMERİKALİ METAL VE MİNE USTASI HARLAN BUTT'İN ESERLERİNİ YARATMASINA SADECE İÇİNDE YAŞADIĞI ÇEVRE VE DOĞANIN BİÇİMLERİ, RENKLER, DOKULAR DEĞİL AYNI ZAMANDA İNSAN İLİŞKİLERİ DE ETKİLİ OLUYOR. BU SÜREÇTE ZEN BUDİZMİNİN YERİ İSE APAYRI.

Umut Demirgüç - Asuman Kafaoglu Buke

Earlth Benavath On Foot - Honey Pot, 2006, gıllıta, bakır, bronz, mine.

Earlth Benavath On Foot - Colorado Horizont 2, 2006, gıllıta, mine.

Eserlerinde, doğanın yanı sıra bir süre yaşadığı Japonya'nın etkisi görülen Amerikalı metal ve mine sanatçısı Harlan Butt, otuz yıldan fazla bir zamandır başta Amerika olmak üzere Avustralya, Kanada, İngiltere, Almanya, Hindistan, Japonya, Kore ve Rusya'da sergiler açıyor. Ayrıca eserleri, aralarında Boston Museum of Fine Arts, The Smithsonian Gallery, New York Museum of Art and Design, The National Gallery of Australia gibi pek çok önemli kurumlarda daimi olarak sergileniyor.

1976 yılından beri North Texas Üniversitesi'nde metal sanatları bölümünde profesör olan Harlan Butt'in eserleri (kavanoz, vazo, tütsülük, ayaklı vazo) çok zorlu ve sabır isteyen bir sürecin sonucunda ortaya çıkıyor. Eserlerinde, metal işleme ve mine teknikleri eşit dere-

cede önem taşıırken, bunun başlıca sebebi, aldığı çok yoğun metal işleme eğitimidir, diyebiliriz. Butt, Philadelphia'da Tyler School of Art, Metal İşleme Bölümü'nden mezun olduktan sonra 1974 yılında Southern Illinois Üniversitesi'nden aynı alanda yüksek lisans derecesini aldı.

ZEN VE HAIKU

Eserlerini yaratmasına sadece içinde yaşadığı çevre ve doğanın biçimleri, renkleri ve dokuları değil aynı zamanda insanlarla olan ilişkileri ve iletişimi de etkili oluyor. Sanatçının eserleri incelendiğinde özellikle iki ana kaynaktan beslendiği görülür: Doğa ve Zen Budizm. Doğa, Butt'in çocukluğunu, geçmişini ve doğa içinde büyüdüğü yılların izini taşır, her zaman onun en büyük ilham kaynağı olarak gö-

YÜZYILLARDIR SÜREN ZEN GELENEĞİNİN ÜSTADLARI GİBİ BUTT DA DOĞAYI İNSANDAN BAĞIMSIZ BİR VARLIK OLARAK DÜŞÜNMEZ. ESERLERİNİN İKİ KAYNAKTAN BESLENDİĞİ AÇIKÇA GÖRÜLÜR. BU İKİ KAYNAĞIN BİRBİRİNDEN BESLENDİĞİNİ DÜŞÜNMEK YANLIŞ OLMAZ.

rünür eserlerinde. Arizona çöllerinden dağlara uzanan geniş bir coğrafyanın içinde, doğanın tüm canlıları yer alır. "Üzerimdeki etkiler, yaşadığım yerlerin bitki örtüsünü, renklerini, dokularını ve biçimlerini yansıtır. Fakat bir insan olarak ilişkilerin ve etkileşimin önemli olduğu bir dünyada yaşıyorum, bu yüzden imgeler; doğaya ait olanlar dahil; gerçekliği yansıttıkları kadar mecazi de olabilirler," diye açıklıyor sanatına etki yapan olguları. Rüzgâr gibi duyduğu her sestem, dokunduğu tüm dokulardan belleğinde kalan izler, onun bir parçası haline geliyor ve bunlar sadece bellekte tutulan anı parçaları olarak değil, benliğinin ta kendisi olarak eserlerine yansıyor.

Harlan Butt'in doğaya yaklaşımı onun Zen felsefesini de anlamamıza yardımcı oluyor. Zen Budizm evreni bir bütün olarak ele alan öğretisiyle, Batılı dünya görüşlerinden çok farklıdır. İnsanı doğa içinde yalnız bir birey olarak gören düşünceden çok uzaktır; evren insandan bağımsız bir varlık değildir, var olan her şey büyük ve organik bir bütünü parçalarıdır sadece. Japonya'da yaşadığı ve çalıştığı yıllarda kendini Zen konusunda iyice geliştiren Butt, eserlerinde bu felsefeyi tüm öğeleriyle yansıtır. Doğaya bakışının ötesinde Zen, bir de Harlan Butt'in hayatında Haiku'nun önemiyle ön plana çıkar.

Haiku, Japon edebiyatının dünyaya verdiği en özgün şiir türlerinden biridir. Üç satırlık, on yedi hecelik bu küçük şiirler, Zen Budizm felsefesini özümsemiş şairler tarafından kaleme alınmış; son yıllarda tüm dünyada, farklı dillerde yazılmaya başlanmıştır. Zen üstadları aydınlanma deneyimlerini ve varoluşu eserlerinde yansıtmayı isterler. Bu felsefede eser ile sanatçı ayrı değildirler, aynı Zen Budizm'in öğretisinde evren ile bireyin ayrı olmadığı gibi, içsel bir bütünlük amaçlanır.

Yüzyıllardır süren Zen geleneğinin üstadları gibi Butt da doğayı insandan bağımsız bir varlık olarak düşünmez. Eserlerinin iki kaynaktan beslendiği açıkça görülür. Bu iki ana kaynağın aslında birbirlerinden beslendiğini düşünmek yanlıştır; Zen Budizm doğayla bütünleşen, bir tek varlık içinde yaşam bulan bir öğretilerdir.

EL EMEĞİ ÜRÜNLER

Felsefesinin nasıl teknik aşamalardan geçtiğine yakından baktığımızda, çok yoğun bir çalışma dönemi sonucu eserlerin ortaya çıktığını görürüz. Tasarladığı eserlerine, disk şeklinde kestiği bir gümüş

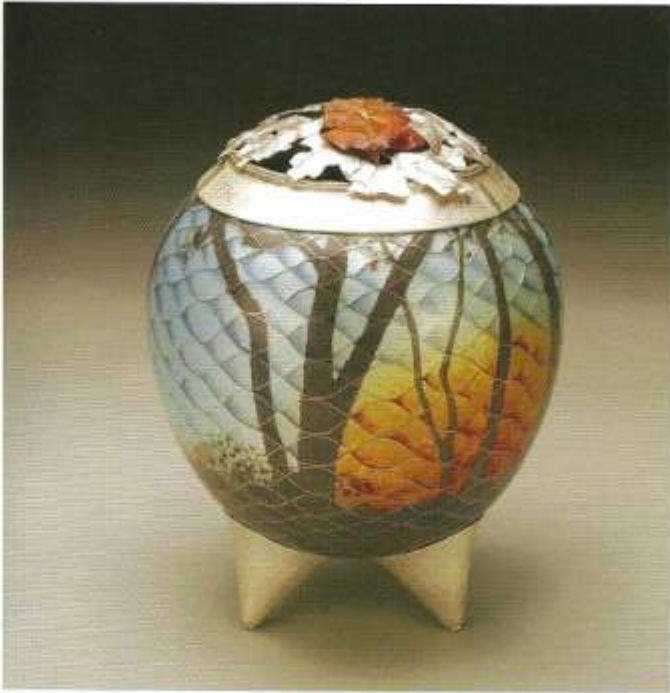
Earth Beneath Our Feet: Organ Pipe Horizons 1, 2004, gümüş, mine.

ya da bakın, örsün üzerinde döverek başlar. Çanak şeklini alana kadar defalarca tavlaniıp dövülen bu disk daha sonra minelemek üzere temizler. Minelenecek yüzeyin bütün kir ve yağlardan arınmış olması, eriyen minenin metale yapışması açısından çok önemli olduğundan Butt, bu işleme ayrıca bir özen gösterir. Temizleme işleminden sonra sıra ilk tabaka mineyi uygulamaya gelir. Obe, büyük, dikey ve yuvarlak yüzeyli olduğu için mineleme işlemi çok zor ve uğraştırıcıdır. İlk mine tabakası fırınlandıktan sonra 'cloisonné' tekniğini uygular.

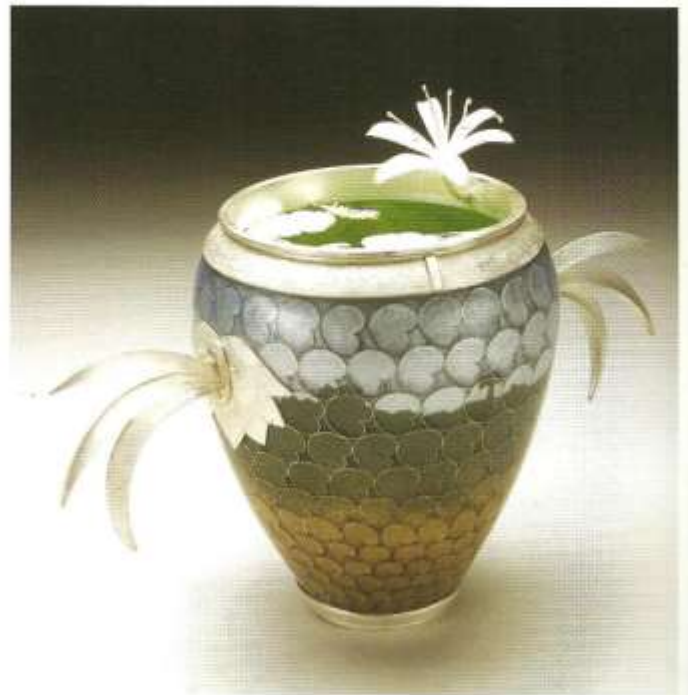
Earth Beneath Our Feet: Big Cypress Horizons 1, 2003, gimilis, mine.

Earth Beneath Our Feet: Texas Teapot, 2006, gimilis, mine.

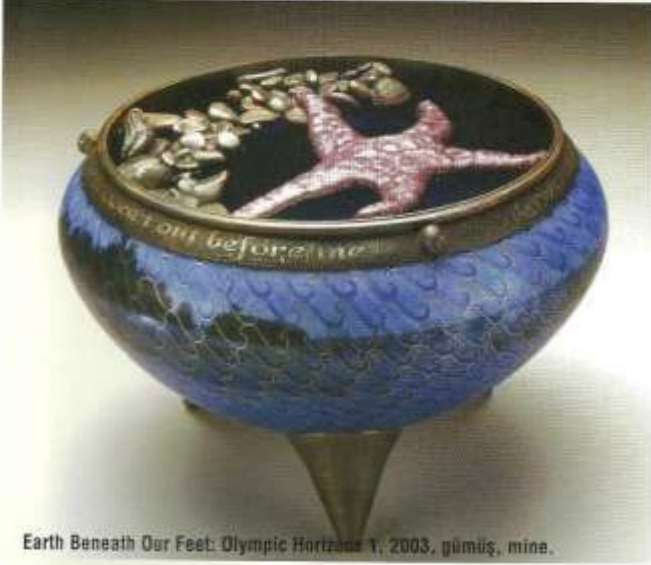
Earth Beneath Our Feet: Colorado Horizon 1, 2006, gimilis, mine.

Earth Beneath Our Feet: Texas Horizon 1, 2006, gimilis, mine.

HARLAN BUTT'İN ÇOĞU ESERİNDE RASTLADIĞIMIZ CLOISSONNÉ TEKNİĞİ, FRANSTZCA "HÜCRE" ANLAMINA GELİYOR. UYGULANIRKEN ALTIN, GÜMÜŞ YA DA BAKIRDAN İNCE TELLER KULLANILYOR. BU TELLER, İSTENİLEN BİÇİM VERİLDİKTEN SONRA MİNELENMİŞ YÜZEYE YERLEŞTİRİLİYOR VE FIRINLANIYOR. FIRINLAMA İŞLEMİ, TELLERİN ERİYEN MİNE YÜZEYİNE YAPIŞMASINI SAĞLIYOR VE BİR HÜCRE GÖRÜNTÜSÜ VERİYOR. DAHA SONRA İÇLERİ İSTENEN RENKTEKİ MİNELERLE DOLDURULUYOR. ESERLERİNDE GÖRÜLEN TEKRAR EDİLMİŞ TELLER TEK TEK ELDE ŞEKİLLENDİĞİ İÇİN ÇOK ZAMAN ALIYOR.

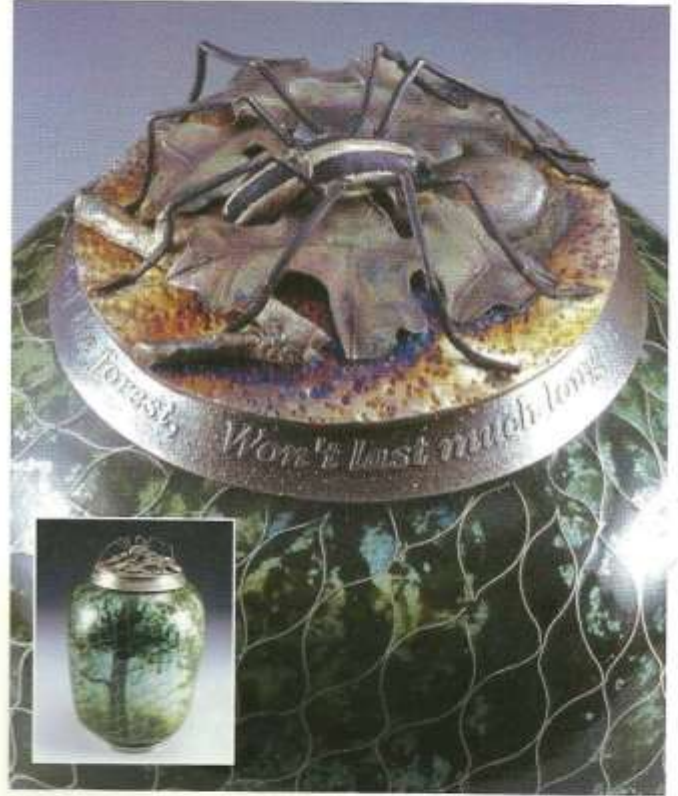

Earth Beneath Our Feet: Olympic Horizon 1, 2003, gümüş, mine.

Harlan Butt'ın çoğu eserinde rastladığımız cloisonné tekniği, Fransızca "hücre" anlamına geliyor. Uygulanırken altın, gümüş ya da bakırdan ince teller kullanılıyor. Bu teller, istenilen biçim verildikten sonra minelenmiş yüzeye yerleştiriliyor ve fırınlanıyor. Fırınlama işlemi, tellerin eriyen mine yüzeyine yapışmasını sağlıyor ve bir hücre görüntüsü veriyor. Daha sonra içleri istenen renkteki minelerle dolduruluyor. Eserlerinde görülen tekrar edilmiş teller tek tek elde şekillendiği için çok zaman alıyor. Harlan Butt her bir eserini en az 40-50 defa fırınlıyarak mineliyor. Her fırınlamada ince bir mine tabakası ilave ediliyor. Zımpara taşı ile yüzeydeki pürüzler giderildikten sonra son kez fırınlanarak pürüzsüz bir yüzey oluşturuluyor.

Butt, Asya sanatı etkisinin açıkça görüldüğü bu objelerinin kapak kısmını çoğunlukla gümüş, bazen de bakır ve gümüşü bir arada kullanarak yapıyor. Eserin tasarımına göre kimi zaman döküm, kimi zaman da tabaka gümüşten yaptığı objeler kapak kısmında yer alıyor. Ayrıca asitle indirme yöntemiyle yaptığı yazı veya Haiku da kapakta yer alıyor.

Metal ve mine sanatında çok önemli bir yere sahip olan Harlan Butt'ın kışlarını geçirdiği Texas'ın omanlık alanındaki ve yazlarını ge-

Earth Beneath Our Feet: Spider Jar, 2005, gümüş, bakır, mine.

çirdiği Colorado dağlarındaki doğayla iç içe evi ve atölyesi eserlerini yaratması için ideal ortamı sağlıyor. Sanatçı doğa içindeki bu ortamlarda çalışmalar arasında bolca meditasyon yapma fırsatı buluyor.

Bu yazıda, Harlan Butt'ın sanatından bahsedildi ama bir de onun eğitimi var ki mutlaka söz edilmeli. Otuz yıldan fazla bir süredir metal sanatçısı yetiştiren Butt, sanatındaki Zen paylaşımcılığını eğitiminde de gösteriyor. Mütevazı ve verici karakteri sayesinde hiçbir bilgiyi sakınmadan öğrencileriyle paylaşan Butt, bilginin paylaştıkça çoğaldığını düşünen, ustalık sırlarını öğrencilerinden saklamayan bir yapıya sahip. Kişiliği ve hayata karşı yaklaşımı onu paylaşımcı yaptığı gibi bir yandan da öğrencilerinin yaratıcılığını artıran bir unsur olarak da çok önemli...